

Täysistunto

Torstai 30.11.2023 klo 16.02—18.49

2.2. Suullinen kysymys itärajan sulkemisesta (Petri Honkonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 69/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Talvisodan syttymisestä tulee tänään kuluneeksi 84 vuotta. Me nykysukupolvet emme osaa kuvitellakaan, mitkä suomalaisten tunnot olivat tuona päivänä 84 vuotta sitten. Talvisodan henki oli aivan keskeinen tekijä siinä, että Suomi selvisi talvisodasta ja noista koettelemuksista ja me saamme edelleen edellisten sukupolvien ansiosta nauttia rauhasta ja hyvinvoinnista, vaikka maailman-aika onkin yhä epävarmempi. [Ben Zyskowicz: Oikein!]

Arvoisa puhemies! Tilanne Suomen rajoilla on vakava, ja kiitän hallitusta välttämättömistä rajapäätöksistä. Talvisodan henkeä tarvitaan poliittisen kentän ja koko yhteiskunnan läpi, kun Suomi kohtaa poikkeuksellisia tilanteita ja turvallisuusympäristömme on muuttunut. Raja arvaamattoman naapurin ja Suomen välillä on nyt suljettu kahdeksi viikoksi.

Kysynkin: miten hallitus on valmistautunut, kun kahden viikon kuluttua tulee jälleen ajankohtaiseksi arvioida uudelleen itärajan sulkua, [Puhemies koputtaa] ja mitä toimia hallitus tällä välin tekee tuohon tilanteeseen valmistautumiseksi? [Puhemies koputtaa — Timo Heinonen: Olipas rakentava puheenvuoro oppositiosta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.35 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ensin tähän alkuun, että on todella näin, että Suomen ja Venäjän välinen raja ei ole sulkeutunut moneen kymmeneen vuoteen ja nyt se sulkeutui. Olen kiitollinen siitä, että myös oppositio tukee meitä tässä tilanteessa, jossa pyrimme suojaamaan suomalaisten turvallisuutta, kansallista turvallisuutta, sekä isänmaatamme Venäjän viranomaisten toiminnalta ja operaatiolta.

On todella niin, että tämä päätös on voimassa kaksi viikkoa. Se johtuu siitä, että kun lakia säädettiin, niin perustuslakivaliokunta totesi, että rajan täyssulku on mahdollinen lyhytaikaisesti. Me seuraamme koko ajan tietenkin tilannetta, mitä tapahtuu. Viranomaisilla on silmät ja korvat auki, ja he pitävät hallituksen ajan tasalla siitä, mikä on tilanne. On luonnollista, että jos voimme, ryhdymme avaamaan — jos emme voi, pidämme kiinni.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

16.36 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia sisäministerille vastauksesta.

Venäjä on todellakin alkanut häiritä Suomea monilla eri tavoilla, viimeisimpänä tällä välineellistetyllä maahantulolla. Tämän johdosta, kun emme voi tietää, mitä itänaapuri aikoo, on välttämätöntä saada myös uusia välineitä tällaisiin rajalla tapahtuviin tilanteisiin vastaamiseksi, ja sen takia mielestämme rajamenettelylaki on välttämätön työkalu. Tämän rajamenettelylain avulla turvapaikanhakijoiden hakemukset voitaisiin pikaisesti käsitellä rajalla tai rajan tuntumassa, ja jos ei turvapaikkaan ole oikeutettu, niin sitten voitaisiin ohjata Suomesta pois.

Sisäministeriössä on tietojemme mukaan vireillä useita hallitusohjelmanne mukaisia, maahanmuuttajien asemaa koskevia ja kiristäviä lakiesityksiä. Mielestämme ne tulisi nyt laittaa sivuun, telakalle, ja keskittää kaikki ministeriön valmisteluresurit tämän rajamenettelylain valmisteluun ja sen pikaiseen aikaansaamiseen ja myöskin hyödyntää kaikki EU-direktiivin sallima liikkumavara tiukkojen menettelyjen aikaansaamiseksi.

Laitatko rajamenettelylain muiden esitysten edelle, ja koska voimme täällä eduskunnassa, hallintovaliokunnassa ja muualla, odottaa tätä esitystä käsiteltäväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.38 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksestä. On todella niin, että tämä rajamenettelylainsäädännön esitys oli täällä eduskunnassa jo viime hallituskaudella. Valitettavasti se oli tuolloin puutteellinen, se ei käyttänyt direktiivien kaikkea liikkumavaraa, ja käytännössä katsoen, mikäli olisimme sen hyväksyneet ja ehtineet täällä tehdä, niin se olisi tarkoittanut vain sitä, että meillä olisi ollut turvapaikkamenettely, jota olisi kutsuttu rajamenettelyksi. Siinä ei olisi ollut mitään muuta eroa kuin tämä neljä viikkoa. Mutta nyt tämä uusi esitys, joka meillä todella on siis ollut vireillä jo jonkin aikaa, [Keskustan ryhmästä: Koska se tulee?] käyttää koko direktiivien liikkumavaran, ja nimenomaan tarkoitus on tehdä siitä nyt tiukka.

Olen tätä asiaa jo ajat sitten kiirehtinyt ministeriössä ja nimenomaan niin, että tämä esitys saataisiin mahdollisimman pian eduskuntaan. [Keskustan ryhmästä: Koska se tulee? — Petri Huru: Toivottavasti nopeammin kuin teidän viime kaudella!] Tietojeni mukaan pykälät saataisiin valmiiksi jo tässä ennen joulua, [Puhemies koputtaa] ja päästäisiin sitä kautta lausuntokierrokselle ja nopeasti tänne eduskuntaan. Eli nopeutettu on, ja työtä tehdään. [Krista Kiuru: Sosiaaliturvaleikkaukset ehdittiin kyllä kiireellä tuomaan mutta tuota ei!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

16.39 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ja suomalaisten turvallisuuden takaaminen on jokaisen päättäjän yksi keskeisimpiä tehtäviä. Venäjä toimii häikäilemättömästi yrittäen horjuttaa Suomea ja käyttää ihmisiä hyväkseen. Siksi on tärkeää, että lähetämme täältä selvän viestin: emme hyväksy minkäänlaista ihmisten hyväksikäyttöä, ja torjumme kaikenlaiset yritykset horjuttaa Suomen rajaturvallisuut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2023 vp

ta. Hallitus on toiminut tässä tilanteessa ja tehnyt viranomaisten tilannekuvan ja suositusten pohjalta tarvittavia päätöksiä. Onneksi myös viime kaudella tehtiin eduskunnassa yksimielisesti tarvittavat päätökset, jotka nyt ovat tässä tilanteessa käytössä.

Arvoisa sisäministeri, Suomi on lähestynyt myös eurooppalaista rajaturvallisuusvirasto, Frontexia, ja sieltä tulee asiantuntijatukea Suomelle. Kysynkin ministeriltä: mihin tilanteeseen tämä apu nyt Suomessa tulee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.40 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juurikin näin, olemme saaneet Frontexilta apua, jonka Rajavartiolaitos on katsonut tässä kohtaa tarpeelliseksi. Rajavartiolaitos itse katsoo ne paikat, joissa nämä virkamiehet ovat parhaiten hyödyksi meidän rajaturvallisuudelle. Ymmärrykseni mukaan heitä voidaan käyttää myös partiointiin ja valvontaan. Mutta tämän olen jättänyt Rajavartiolaitoksen tehtäväksi, että he itse arvioivat, missä näistä virkamiehistä on mahdollisimman paljon hyötyä ja missä he voivat esimerkiksi vapauttaa suomalaisia rajavartijoita sinne rajan pintaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

16.41 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä keskusta edelleen vahvasti haluaa hallituksen onnistuvan tässä vaativassa tehtävässä, viestittämisessä rajan toiselle puolelle, että tänne on turha yrittää ja suomalaista yhteiskuntaa ei näilläkään vaikuttamispyrkimyksillä voi horjuttaa. Tämä hallitus, joka maassamme nyt on, on väistämättömästi elämässä ajassa, joka on kriisien aikaa, ja turvallisuuden aihepiiri korostuu. Olette aistineet tämän aivan oikein, ja paljon panoksia kohdistuu sekä Puolustusvoimille että turvallisuuteen. Se on oikein.

Mutta on kaksi näkökulmaa, joita haluan nostaa esiin, ja kohdistan kysymykseni valtiovarainministerille.

Ensinnäkin itärajan tilanne — historiallinen rajan sulkeminen ja merkittävästi muuttunut ja viilentynyt suhde Venäjään — tarkoittaa Itä-Suomeen isoa muutosta. Te ette huomioi tätä hallituksenne taloudellisissa valinnoissa.

Toinen näkökulma: Rajaviranomaiseen kohdistuvat resurssit, siis rajavartioston henkilökunta, [Puhemies koputtaa] ovat auttamattomasti vähenemässä teidän budjettinne valossa. Siksi tässä on kysymys myös euroista, vaikka itse päätöksiä tuemme. [Puhemies: Kysymys!] Miten vastaatte itäisen Suomen tulevaisuuteen ja rajavirtioviranomaisten riittäviin resursseihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.42 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä pääministerikin on aiemmin jo sanonut, hallitus ehdottomasti seuraa tätä rajavartijatilannetta myös tältä resurssipuolelta. Mikäli tämä tilanne jatkuu — että esimerkiksi joudumme pitämään rajaa suljettuna, pitämään siellä miehitystä, ja ylipäättänsä tämä vaikea tilanne jatkuu, mikä on todennäköistä — niin se tarkoittaa myös kasvavia resurssitarpeita, ja hallitus varmasti tämän huomioi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2023 vp

Kun katsotaan sitten Rajavartiolaitoksen kokonaisbudjettia ensi vuodelle ja koko kehyskaudelle, niin suurin osa näistä summistahan ja niiden alentumisista liittyy siihen, että on tehty paljon kertaluonteisia investointeja: teknistä valvontaa, raja-aitaa, valvontakoneita ja niin edelleen, [Annika Saarikko: Ei ole ainut syy!] joten se pudotus, mitä sieltä on löytenyt, liittyy hyvin pitkälle näihin investointeihin.

Mutta kyllä, kauden loppupuolella on nähtävissä myös se, että tällä tullaan vaikuttamaan tähän rajavartioiden määrään. [Annika Saarikko: Kyllä, 150 henkilötyövuotta!] Uskon, että hallitus erityisesti tällaisessa tilanteessa... [Puhemies koputtaa] Me olemme turvallisuushakuinen hallitus, niin me osaamme tähän puuttua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

16.44 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 16 vuoden kokemuksella uskallan sanoa, että tässä talossa ei ole pitkään aikaan henkinen talvisodan henki. Ei ole henkinen rauha, ei ole henkinen luottamus eikä myöskään tahto yhteiseen tekemiseen monissakaan paikoissa, ja siitä, jos mistä, minä olen huolissani. Se lähtökohta, että kansakunta on vahva, lähtee siitä, että me osataan olla ihmisiä toinen toisillemme. [Krista Kiuru: Näin on, hyvin sanottu!] Me osataan käyttäytyä, ja me osataan antaa esimerkki meidän kansalaisille siitä, että me ollaan täällä fiksusti liikenteessä.

Mistä olen erityisen huolissani ollut viimeisenä viikkona, on se, ettei täältä lähde viestiä, joka antaa ymmärtää, että meidän korkeimmat oikeusoppineet tai meidän viranomaiset eivät olisi tilanteen tasalla. Meillä on äärimmäisen hyvät, osaavat viranomaiset, jotka tietävät, miten toimia vaikeissakin tilanteissa. Samoin myöskin meidän oikeusoppineet ovat tilanteen tasalla. Ja minä toivon, että tästä talosta ei lähde viestiä, että näin ei olisi. [Puhemies koputtaa]

Haluaisinkin kysyä puolustusministeri Häkkäselä: [Puhemies koputtaa] Miten me rakennamme tässä kansakunnassa luottamusta ja uskoa meidän viranomaisiin ja koko toimintaketjuun niin, [Puhemies koputtaa] että myöskin tämän kansakunnan resilienssi — ne voimavarat ja kyky vastata niihin isoihin haasteisiin, mitä maailma tuo — on vahva myöskin tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan kaikkia edustajia minuutin aikarajasta. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.45 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma on vaarallinen ympärillämme, ja sen takia ehkä tämän päivän muistijälki 84 vuoden takaa — talvisodan alkamisen päivästä — on siinä mielessä hyvä, että vaikka demokratiaan kuuluu avoin mittelo kansanvallan nimissä, niin sitten tämmöisissä kansallisen turvallisuuden kohtalonkysymyksissä pitää säilyttää yhtenäisyys tässä salissa. Siitä kiitos tämän rajaturvallisuusasian osalta kaikille teille, jotka olette tukeneet tätä linjaa. Me tiedetään, että tämä ei ole vain rajaturvallisuuskysymys, vaan se voi olla paljon muutakin. Se voi olla ensi viikolla jotain muuta, pahimmassa tapauksessa tietysti sotilaallisia kysymyksiä, jotka tällä hetkellä eivät ole mitenkään ajankohtaisia meidän osalta. Eli sen takia tämä henki on pidettävä talossa, vaikka demokratiaan kuuluu avoin mittelo, ja nämä kaksi asiaa on pidettävä erillään myös.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2023 vp

Mitä tulee siihen, että yhteiskunnassa säilyy luottamus viranomaistoimintaan, lailliseen järjestykseen ja muuhun, niin kannan siitä huolta toki joka päivä. Mutta olen luottavainen siihen, että suomalaisessa yhteiskunnassa näiden instituutioiden toimintakyky ja luotettavuus ovat kaikilla kirkkaana mielessä. [Puhemies koputtaa] Naapurilla on nimenomaan juuri taipumus näitä asioita murtaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.